

Çanakkale Vilâyetine Mübadillerin Yerleştirilmesi (1923-1930): Tasfiye Talepnamelerine Göre Bir İnceleme Ve Değerlendirme

Ayşegül ŞENTÜRK*

Özet

1877-1878 Osmanlı-Rus savaşından itibaren Milli Mücadele yıllarına kadar Balkanlar'dan Anadolu'ya sürekli olan göçler, zaferin kazanılmasının ardından Türkiye ile Yunanistan arasında zorunlu bir göç antlaşmasını gerektirmiştir. Antlaşmaya uygun olarak 1923-1925 yılları arası yaşanan büyük mübadele ve sonrasında Türkiye'ye devam eden göçler, sadece uzun bir göç tarihi olan Türk toplumu için değil dünya çapında büyük bir göç hareketi olarak kabul edilmektedir. Mübadele esnasında gerek Türkiye gerekse Yunanistan mübadillerin uygun yerlere yerleştirilmesi, ihtiyaçlarının karşılanması ve tüketici durumdan üretici hale getirilmesi için oldukça büyük çaba sarf etmiştir. Söz konusu dönem ile ilgilenen araştırmacılar açısından mübadillerin geldiği ve yerleştirildiği yerleri tespit etmek, geldikleri yerlerdeki emlak ve diğer menkullerinin kayıtlarını incelemek büyük önem arz etmekte olup, dönemin birinci derecedeki kaynakları arasında olan bu kayıtlar, Başbakanlık Cumhuriyet Arşivinde tasnif edilerek, "Muhtelit Mübadele Komisyonu Tasfiye Talepnameleri Kataloğu" adı altında ilgililerin hizmetine sunulmuştur. Bu çalışmada Tasfiye Talepnamelerinden yararlanılarak Çanakkale'deki mübadele ve mübadillere ilişkin istatistiksel bilgilerde kullanılmak suretiyle somut bilgilerin elde edilmesine çalışılmış; Tasfiye Talepnameleri ve diğer kaynaklarla birlikte Çanakkale'ye yapılan mübadele hakkında özellikle yerel tarih ve göç tarihi çalışmalarına katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Çanakkale, Mübadele, Mübadil, Tasfiye Talepnamesi.

* Dr. Öğretim Üyesi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, aysegulsenturk@sdu.edu.tr.

The Settlement of Refugees in Çanakkale (1923-1930): An Analysis and Evaluation According to Liquidation Requests

Abstract

Continuous migrations from the Balkans to Anatolia, which started during the 1877-1878 Ottoman-Russian war and lasted throughout the years of the National Struggle, required a mandatory migration agreement between Turkey and Greece after the war was won. The huge population exchange that lasted from 1923 to 1925 and the migrations that went on after that into Turkey, is accepted as one of the largest migration movements of history, not just for Turkish people, but also internationally. During this population exchange, both Turkey and Greece have shown great effort to settle the immigrants to suitable lands and to cover their urgent needs and also to transform them from being just consumers into being producers and contributors. For the researchers who are interested in that period, it is very important to determine the places that the immigrants came from and the places that they have been settled, and also to examine the records of these immigrants owned real estates and valuable movables. These heirlooms, being among the first degree resources of the period, have been classified in the Prime Ministry Archive of the Republic and have been opened for the use of the authorities under the title of "Combined Population Exchange Commission, Liquidation Requests Catalog". In this research, we have aimed to obtain solid information by using the statistical information regarding the migrations and immigrants in Çanakkale region by using the "Liquidation Requests" and other resources, to offer new information to contribute to the local history and migration history database regarding the population exchange in Çanakkale.

Keywords: Turkey, Çanakkale, Population Exchange, Refugee, LiquidationRequest.

Giriş

“Coğrafi mekan değiştirme sürecinin sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasal boyutlarıyla toplum yapısını değiştiren nüfus hareketlerine göç denir” (Çam 2014:10). Bir başka tanımda ise göç iç ve dış göç olarak; bir bölgeden başka bir bölgeye ise iç göç, geçici veya daimî olarak başka bir ülkeye yerleşmek üzere kaynak ülkeden gidiliyorsa dış göç ya da uluslararası göç olarak adlandırılmıştır. Ayrıca bireysel, kitlesel, geçici, daimî, gönüllü, zorunlu olarak da çeşitli göç türleri bulunmaktadır. Gerçi hemen hemen her göç aşlında bir zorunluluğun sonucudur. Çünkü hiç kimse durup dururken yer değiştirmez (Baklacioğlu 2010:7).

Türk tarihinde göçler, diğer milletlerin tarihinden farklı olarak önemli bir yere sahiptir. Çünkü Türk dünyası yaşadığı coğrafya itibariyle pek çok sürgün ve göçlerin yaşandığı, birçok mücadeleye sahne olan bir coğrafya olmuştur. Türkiye'nin zengin bir göç tarihine sahip olmasının sebebi ise coğrafi olarak doğu ve batı arasında bir geçiş ülkesi olmasıyla alakalıdır. Çeşitli nedenlerle Orta Asya'dan Batı'ya doğru göç eden Türkler, sayısız devlet kurmuş, 1071'de Anadolu'nun fethine başlamış, Osmanlı Devleti ile Balkanlar'da ilerleyerek fethettiği coğrafyalara Türk nüfusunu yerleştirmiş, ancak 1878'den itibaren kaybedilen savaşlarla tekrar Anadolu'ya dönüş başlamıştır. 93 Harbi ile Balkanlar'da başlayan toprak kayıpları, 1912-1913 yıllarında yaşanan Balkan savaşlarına kadar devam etmiş; bu süre içerisinde toprak kayıplarına paralel olarak Balkanlar'dan Osmanlı Devleti'ne sürekli göç yaşanmıştır. Bu göçlerin en önemli sebebi 1806 tarihinden başlayarak 1897'ye kadar milliyetçilik fikrinin etkisiyle art arda devam eden isyanlarda, Türk ordusunun yeterince hazırlanamadan sürekli çarpışmak zorunda kalması ile gelen mağlubiyetler ve ıslahatlar için yapılan harcamalar ile toprak kayıplarına paralel olarak gelen vergi kayıpları sonucu, Osmanlı Devleti'nin askeri ve ekonomik gücünün azalmasıdır. (McCarthy2012:5-6).

Osmanlılık fikrinin iflâsı olarak kabul edilen 1878 Berlin Antlaşması ile Balkanlar'dan Anadolu'ya doğru kitlesel bir göç hareketinin başlamasıyla Trakya, Marmara ve Batı Anadolu bölgelerini göçmenlerin kitlesel yerleşim alanları olmuştur. Bu bölgelerin tercih edilme sebebi yakınlığı ve iklimin uygunluğudur. 93 Harbi sonrası gerçekleşen göçler, Anadolu'daki yerleşim bölgeleri ve Müslüman sayısını etkilemiştir. Örneğin Çanakkale ilinde iskânlarla, Ezine ilçesinde dört ve Biga'ya bağlı on sekiz yeni köy kurulmuştur. (Atabay, 2015:104).Osmanlı Avrupasında Balkan Harbi öncesinde farklı kaynaklara göre sayı değişmekle birlikte McCarthy eserinde dine dayalı Millet Sistemine göre %51 Müslüman, %25 Rum, %19 Bulgar ve %5 diğer unsurlar olduğunu ifade etmektedir (McCarthy, 2012:142). Bu rakamlar Müslüman nüfusun 1911 başında hâlâ Balkan coğrafyasında yoğun olduğunu göstermektedir. Ancak 93 Harbi sonrası yaşanan Müslüman ve Türk nüfusa karşı başlatılan katliam, ırza geçme, soygunculuk, dini baskı ve zulüm gibi aynı sebeplerle Balkan Savaşları sonrasında da Anadolu'ya göç artmış, böylece Balkan topraklarında var olan Müslüman yoğunluğu bu savaşla sona ermiştir (Halaçoğlu 1995:29, McCarthy 2012:184).

II. Balkan Savaşı ile Edirne'nin geri alınmasının ardından Avrupalıların Osmanlı Devleti aleyhindeki politikaları ve Balkanlardaki nüfus yapısını kendine göre homojenleştirmeye çalışan Yunan, Bulgar ve Sırlara karşı, İttihatçı liderler mübadeleyi temel bir araç olarak benimsemişler, bu mübadeleler antlaşma veya zor kullanmayla gerçekleşmiştir (Macar, 2015:174).Bulgaristan ile Osmanlı Devleti arasında imzalanan İstanbul Antlaşması'nda olmamakla birlikte Cemal Paşa hatıralarında: “(...) *İstanbul Muahedesi'ne zeyl olarak Bulgarlar ile imzalanan protokol mucibince Osmanlı hududu dâhilinde kalan Bulgarların Bulgaristan dâhilinde oturan Türklerle mübadelesi karar altına alınmış ve bu karar iki tarafın memnuniyetini mucib olacak tarzda tatbik ve icra olunmuştur*” demektedir (Cemal Paşa1996:78). Konuyu görüşmek üzere 2-15 Kasım 1913 tarihleri arasında Edirne'de toplanan altı Türk ve dokuz Bulgardan oluşan bir Muhtelit Komisyon oluşturulmuş, bu komisyon nüfus mübadelesine ilişkin ilk antlaşmayı hazırlamış olup, sınırın her iki tarafındaki 15 kilometrelik alan boyunca Müslüman ve Bulgarların fiili durumunu belirleyerek mübadeleyi uygulamıştır. 1914 Ekimine kadar süren çalışmalarla Bulgaristan'dan 48.750 Müslüman, Türkiye'den 46.764 Bulgar mübadele edilmiştir. Balkan Harbi sonrası gelen muhacir sayısının fazlalığı 25 Ekim 1915'te Meclisi Mebusan'da Talat Paşa'nın “*memleketin asayişini bozacak şekilde*” cümlesiyle konuşmasında yer bulurken, buna karşılık gayr-i Müslimlerin Osmanlı topraklarından çıkartılması politikasına Avrupa ve Yunanistan'dan gelen eleştiriler karşısında Edirne mebusu Mehmet Faik (Kaltakkıran) Bey “*Biz tehciri komşularımızdan öğrendik*” diyerek cevap vermiştir. (Ağanoğlu, 2013:137-140) Aynı yıllarda mübadelenin fikir babası olarak anılmasına sebep olan Yunan Başbakanı Venizelos, Aydın vilâyetindeki köylü Rum halkı ile Yunan Makedonyası Türklerinin değişimini önermiş ve bir çalışma başlatılmış olmakla birlikte, I.Dünya Savaşı'nın başlamasıyla bu öneri uygulanamamıştır (Ağanoğlu 2013:142).

1.Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi ve Tasfiye Talepnameleri

Mondros Ateşkesinden sonra başlayan Milli Mücadele ile batıda Türk ilerleyişi devam ettikçe, 15 Mayıs 1919'da İzmir'in Yunanlılarca işgaline yardım eden veya etmeyen Rumlar Yunan ordusunun yaptıklarının faturasının kendilerine çıkarılmasından korkmuşlardır. Bu sebeple binlerce Rum Sakarya Meydan Muharebesi'nin başladığı tarihlerde İzmir, Mudanya ve Gemlik gibi limanlar vasıtasıyla Anadolu'dan Yunan adalarına ve Yunanistan'a göç etmeye başlamıştır. Lozan Konferansı'nın toplanacağı sıralarda sayıları 900 binlere ulaşan Rum göçmenlerinin yaşadığı kötü koşullar Milletler Cemiyeti'nin dikkatini çekmiş ve cemiyet Norveçli Dr. F.Nansen'i konuyla ilgilenmek ve çözmek üzere görevlendirmiş, Nansenen uygun çözümün -daha öncede çeşitli şekillerde uygulanan- mübadele olduğuna karar vererek durumu Ankara Hükümeti'ne önermiş ve öneri kabul edilmiştir (Macar, 2015:174). Yapılan görüşmeler sonucunda uygulamanın fazla zaman almaması da düşünülerek taraflar mübadelenin 30 Ocak 1923 tarihli Mübadele Anlaşmasına göre zorunlu olmasında karar kılmış ve mübadelenin 1 Mayıs 1923'ten itibaren başlaması kararlaştırılmıştır. Mübadeleye göre İstanbul Belediye sınırları içine yerleşmiş sayılan Rumlarla, Batı Trakya'nın Türk halkı haricinde Türkiye'de

kalan Rumlarla Yunanistan'da kalan Müslümanlar değişime tabi tutulmuştur. Bu değişimi sağlamak üzere I. Dünya Savaşına katılmamış devletlerden ve Milletler Cemiyeti'nin seçeceği bir başkanı olan üç kişilik bir Karma Komisyon kurulmuştur. Türkiye içinde mübadeleyi planlama ve uygulamayı örgütlemek üzere ise "*Mübadele İmar ve İskân Vekâleti*" kurulmuştur. Mübadele sürecini işletmek üzere de Muhtelit Mübadele Komisyonu oluşturulmuştur (Arı 2014:71). Ancak yerleşmiş (etabli) kelimesinin Türk ve Yunan taraflarınca farklı yorumlanmasından dolayı bazı sorunlar çıkmak suretiyle iki ülke arasında gerginlik yaşanmıştır (Uçarol1995:558).İstanbul'da fazla Rum nüfusu bırakmak isteyen ve Batı Trakya bölgesinin Türkleşmesinden korkan Yunanistan'ın değişim sözleşmesine aykırı uygulamaları üzerine 1 Aralık 1926'da Atina İtilaf namesi adıyla yeni bir antlaşma imzalanmıştır. Bu antlaşmaya göre yapılan değişimle de Batı Anadolu'da yaşayan bir milyon kadar Rum, Batı Trakya'da yaşayan Müslüman Türk ile değiştirilmiştir. Ancak bu antlaşma da sorunu çözmemiş (Biber 2015:03), 10 Haziran 1930'da imzalanan Ankara Antlaşması ile yerleşim tarihi ve doğum yeri ne olursa olsun İstanbul Rumları ile Batı Trakya Türklerinin mübadele dışında tutulmasıyla sorun çözümlenebilmiştir. Kısacası mübadele sorunu kesin olarak ancak 1930'da imzalanan antlaşmalar ile çözümlenmiştir (Fırat2016:346)¹.

1923'te başlayan mübadelede, göç edenlerin durumu ile ilgili ayrıntılı bilgiler Tasfiye Talepnamelerinde bulunmaktadır. "Mübadillerin terk edeceği ya da yanlarında götürebileceği mallar ile ilgili kurallar ve bu malların tasfiyesi ve kıymetlerinin belirlenmesine dair esaslar '*Mübadele Sözleşmesi*' ile belirlenmiştir. Buna göre, mübadiller her çeşit taşınır mallarını beraberlerinde götürmekte veya naklettirmekte serbest olacaklar ve bu sebeple kendilerinden herhangi bir vergi alınmayacaktı. Ancak '*emval-i menkûlelerinin tamamını veya bir kısmını beraberinde götürmeye kudretiyab olamayacak olan muhacirin*' bunları mahallerinde bırakabilecek, bu halde bırakılacak olan malın bir envanteri çıkarılarak değeri, mal sahibi mübadilin gözü önünde belirlenerek bir '*zabıt varakası*' düzenlenecekti. Dört nüsha olarak düzenlenecek olan bu belgenin bir tanesi '*memurin-i mahalliye nezdinde*' kalacak, biri tasfiye işlerini yürütecek olan "*Muhtelit Komisyon'a*", diğeri mübadilin '*hicret ettiği memleketin hükümetine*', ve sonuncusu da '*muhacire*' verilecekti. Bu belge, mübadillerin Türkiye'ye getirmeleri gereken en önemli belge niteliğini taşımaktaydı" (Çelebi 2006:36) . Bu çalışma bu belgelere dayanılarak hazırlanmış olup, belge sayısı da 494'tür. Kullanılan Tasfiye Talepnamelerinin tamamının künyesinin atıflarda ve kaynakçada verilmesi oldukça fazla yer kaplayacağından fon kodu, dosya gömleği numarası ve sıra numarası verilmesi uygun görülmüştür. Buna göre kullanılan Tasfiye Talepnamelerinin fon kodu (130.16.13.2) sabittir. Kutu No: (2-1037), Dosya Gömleği No: (1-4165) ve Sıra No:(1-36) numaraları arasında değişmektedir. Tasfiye Talepnameleri atıflarda ve kaynakçada sadece fon kodu

¹ Bu antlaşmalar: Dostluk, Tarafsızlık, Uzlaşma ve Hakemlik Antlaşması, Deniz Kuvvetlerinin Sınırlanması İlişkin Protokol ve İkamet, Ticaret, Seyrisefain Antlaşmasıdır. Bkz. Fırat, "Yunanistan'la İlişkiler", s.347.

esas alınarak gösterilmiştir².

Mübadele İmar ve İskân Vekâletinin ilk bakanı olan Mustafa Necati Bey döneminde Türkiye'ye yaklaşık 200.000 mübadil gelirken, 1930'a kadar devam eden değişimde 1.200.000 Rum'a karşılık, 500.000 Müslüman Türk zorunlu göçle Türkiye'ye gelmiştir³. Mübadele meselesine hazırlıksız yakalanan Türkiye, göçmenlerin yerleştirilmesinde her ne kadar geldikleri yörelerin coğrafi özellikleri, iklim ve toprak koşulları, Türkiye'ye gelmeden önceki uğraşları, alıştıkları tarım biçimi, türleri ve uzmanlık dallarını (Geray 1970:22) dikkate almışsa da getirilişlerinden başlayarak yerleştirilmeleri ve sonrasında üretici konuma geçme ve yerleştirildiği bölgenin toplumuna uyum sağlamalarına kadar mübadiller pek çok sorun yaşamıştır⁴. Türkiye'ye gelen mübadiller yoğun şekilde Rum azınlığının önemli bir güç olarak yıllarca yaşadığı yerleşim yerleri olan Balıkesir, Bursa, Çanakkale, Edirne, İzmir, İstanbul, Kırklareli, Manisa, Niğde, Mersin ve Samsun gibi illere yerleştirilmiş olup (Emgili2014:107), yerleşimlerini sağlamak üzere on adet alan belirlenmiştir. Rumlardan geriye kalan mal, mülk ve arazilere göre belirlenen ancak tam olarak uygulanamayan iskân tasarısına göre Çanakkale; Edirne, Tekfurdağı, Gelibolu ve Kırkkilise illeri ile birlikte ikinci alanda yer almıştır (Arı 2014:53).

2.Mübadillerin Geldikleri ve Yerleştirildikleri Bölgeler

1924-1930 (yoğun olarak 1924-1928) yılları arasında Cezayir-i Bahri Sefid,

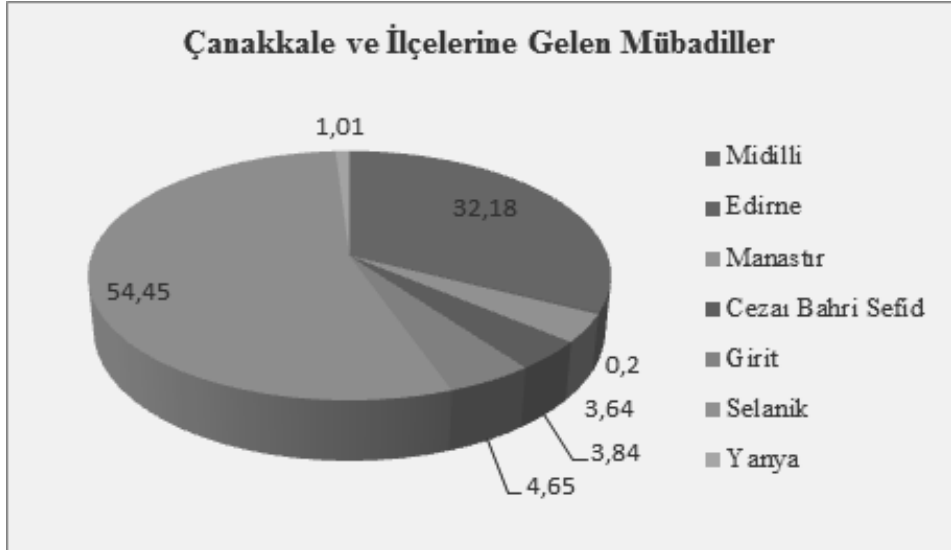
2 Türk-Yunan nüfus mübadelesine dair oldukça zengin bir bibliyografya vardır. Bkz. Emgili, “**Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi** Hakkındaki Araştırmalara Bir Bakış”, Tarih ve Günce, Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Dergisi, I/1, 2017, s.29-54. Ancak bu çalışmanın ana konusu Tasfiye Talepnameleri esas alınarak Çanakkale'ye yerleştirilen mübadillerin geldikleri yerler, menkulleri ve ekonomik güçleri hakkında bir inceleme ve değerlendirmede bulunmaktır.

3 Türkiye'nin birçok iline yerleştirilmekle birlikte bazı mübadillerin yerleşim alanını terk etmesi veya yerleşim hakkından vazgeçmesi gibi nedenlerle gelen mübadil sayısı hakkında net bir rakam vermek mümkün değildir. Bu sebeple gelen mübadillerin sayısı hakkında farklı kaynaklarda farklı rakamlarla karşılaşmak mümkün olmakla birlikte, mübadele ile yarım milyona yakın bir kitlenin Türkiye'ye geldiği kabul edilmektedir. Bkz. Kemal Arı, Büyük Mübadele, s.113.

4 Mübadillerin yaşadıkları sorunların ayrıntısı için bkz. Kemal Arı, Büyük Mübadele, s.105. Yaşanılan sorunlar dönemin önemli gazete ve gazetecileri tarafından da basında yerini almıştır. Buna bir örnekte Akşam gazetesinde Necmettin Sadak tarafından kaleme alınmıştır: “*Mübadele ve iskân hareketlerinin memlekette ne kadar fena idare edildiğini mübadeleden Yunanistan kazançlı çıkacaktır. Mübadele maddi sonuçları itibariyle bizim için bir ziyandır. Gerçi bu kadar savaş, ölüm ve hastalıktan sonra ikiyüzbin sağlam nefese sahip olmak bir saadettir. Ancak bu gelenleri öldürmemek şartıyla...*” (Sadak, Akşam, 1924). Göçmenlerin beslenme, barınma, taşınma ve sağlık hizmetleriyle ilgilenmek amacıyla kurulan Mübadele İmar ve İskân Vekâleti, henüz nüfus değişimi anlaşması yapılmadan göçlerin başlaması ve mübadillerin iskelelerde toplanması, Edirne'ye yaya veya trenle gelerek yığınların oluşması nedeniyle bu duruma kısa sürede çözüm bulmak zorunda kalmış, ancak savaştan çıkmış ve yakılmış bir Anadolu, Vekâletin işlerini büyük ölçüde çıkmaza sokmuştur. Bunun üzerine Hilal-i Ahmer Cemiyeti, var olan imkânlarını seferber ederek mübadillere ilk müdahaleyi yapmış ve Vekâlet ile işbirliği içinde çalışmıştır. Bkz. İbrahim Erdal, “Türk-Yunan Nüfus Değişiminde Türk Mübadillere Yapılan Yardımlar”, s.212-213.

Girit, Edirne, Manastır, Midilli, Selanik ve Yanya vilayetlerinden gelen mübadiller Çanakkale'ye yerleştirilmişlerdir. Çanakkale'ye gelen mübadillerin sayısı Selanik'ten 269, Midilli'den 159, Girit'ten 23, Cezayir-i Bahri Sefid'den 19, Manastır'dan 18, Yanya'dan 5 ve Edirne'den 1'dir. Kaydı olan 494 Tasfiye Talepnamesi olup bazı talepnamelerde iki, üç, dört ve beş kişinin ismi bulunduğundan Çanakkale'ye gelen mübadil sayısı 564 olmaktadır. 1924-1930 yılları arasında Çanakkale merkez ilçeye 108, Gelibolu ilçesine 140, Ayvacık ilçesine 129, Ezine'ye 33, Eceabad'a 33, Biga'ya 30, Lapseki'ye 21 ve Bayramiç'e 16 mübadil gelmiştir (BCA 130.16.13.2). En fazla mübadil Selanik'ten gelmiştir. Mübadillerin sayılarına göre yüzdeleri Tablo 1'de belirtildiği üzere Selanik %54, Midilli %32, Girit %5, Cezayir-i Bahri Sefid %4, Manastır %4, Yanya %1 ve Edirne %0,2'dir.

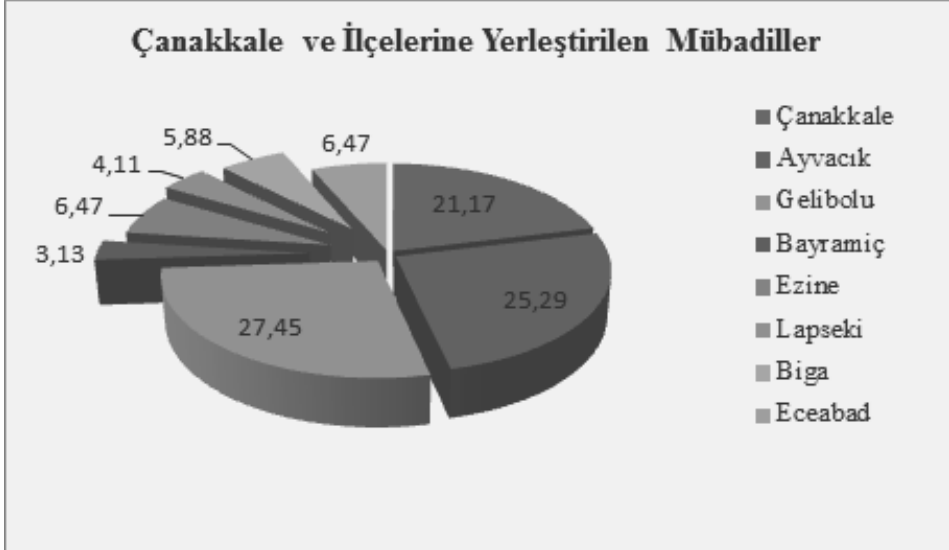
Tablo 1.

Tek Tasfiye Talepnamesinde adı bulunan 70 mübadilin ise 36'sının yerleştirildiği yer belirtilmezken⁵, Biga'ya 13, Gelibolu'ya 8, Bayramiç'e 5, Lapseki'ye 5 Ayvacık'a 2 ve Ezine'ye 1 mübadil yerleştirildiği anlaşılmaktadır (BCA 130.16.13.2). Buna göre Çanakkale merkez ilçeye gelen mübadiller %21'lik bir dilimi oluştururken, en fazla göçmen alan ilçe olan Gelibolu %27, Ayvacık %25, Ezine %6, Eceabad %6, Lapseki %4, Bayramiç %3 ve Biga %3 olup bu oranlarda Tablo 2'de gösterilmiştir.

⁵ Gelen mübadillerden geldiği ilçe adı belirtilmeyenler vilayetten gelmiş olarak, yerleştirildiği yer ismi belirtilmeyenler ise Çanakkale merkez ilçe olarak gösterilmiştir.

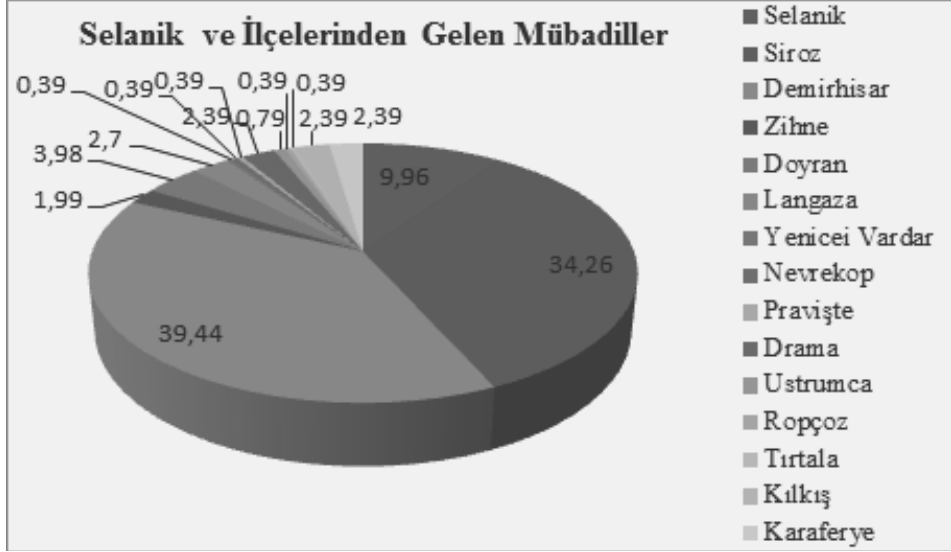
Tablo 2.

Daha ayrıntılı bir inceleme yapıldığında Çanakkale vilayetine; Selanik ilinden 25, kazalara bakıldığında ise Siroz Sancağından 86, Demirhisar kazasından 99, Drama'dan 16, Doyran'dan 10, Langaza'dan 7, Karaferye'den 6, Kılıkış'tan 6, Zihne'den 5, Pravişte'den 3, Ustrumca'dan 2, Yenice-i Vardar, Tırtala, Nevrekop ve Ropçoz'dan 1'er mübadil gelmiştir (130.16.13.2). Selanik ilinden gelen 25 mübadil, yer ismi belirtilmeyenlerdir. Bu durum o dönemde idari dağılımına baktığımızda vilayet ismi merkez sancak ve merkez kaza ismini de içermekte olduğundan, kayıt esnasında kayıtları tutmakla görevli kişilerin vilayeti esas alıp, bağlı oldukları kaza ismini önemsememiş olmaları ya da merkez kaza olan Selanik'e bağlı olduklarından kaza ismini yazmayı gerekli görmediklerinden kaynaklanmış olabilir. Selanik vilayetinden gelen mübadillerin kazalara göre dağılımı da Tablo 3'te gösterilmiştir.

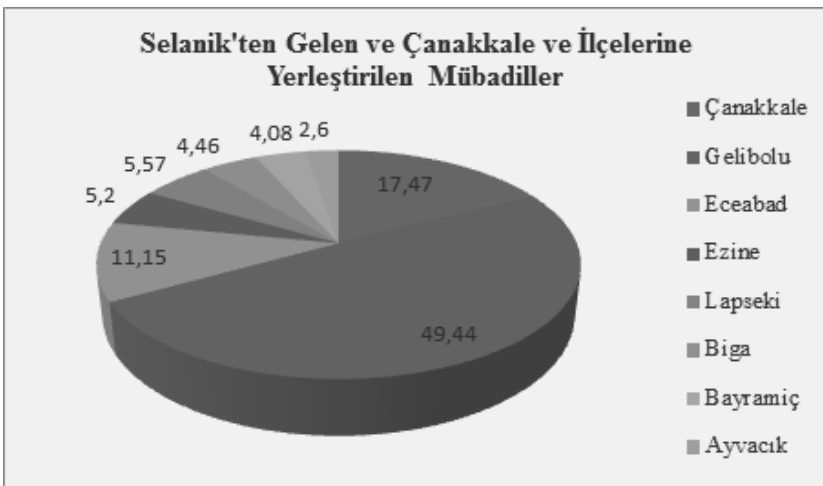

Tablo 3.

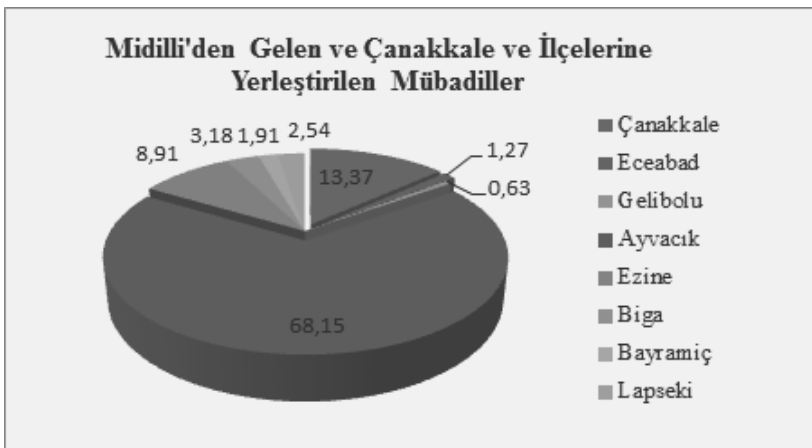
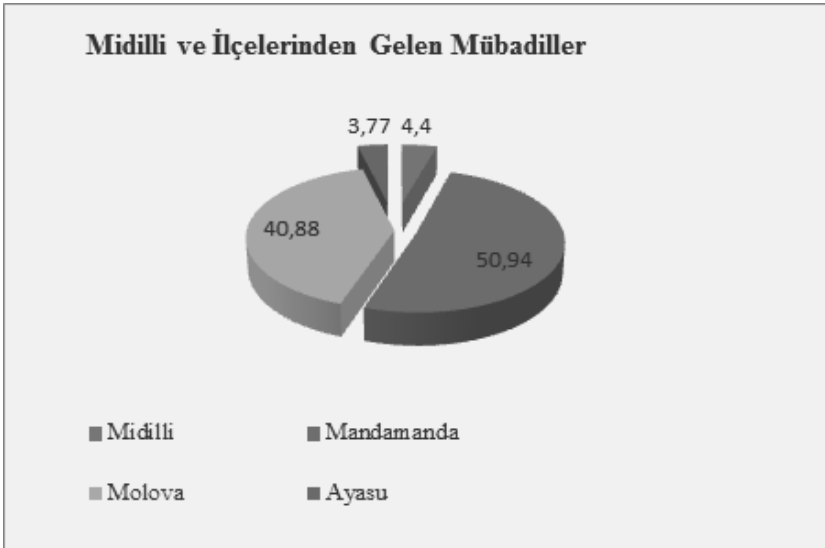
Çanakkale vilâyetine Selanik'ten gelen bu mübadillerin 47'si Çanakkale merkez ilçeye, 133'ü Gelibolu'ya, 30'uEceabad'a, 15'i Lapseki'ye, 14'ü Ezineye, 12'si Bigaya, 11'i Bayramiç'e ve 7'si de Ayvacık'a yerleştirilmiştir (BCA 130.16.13.2). Bunların yüzdelik dilimi de aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4.

Midilli Sancağından Çanakkale il ve ilçelerine gelen mübadil sayısı ise kayıtlara göre 159'dur. Midilli'nin Mandamanda kazasından 81, Molova kazasından 65 ve Ayasu kazasından da 6 mübadil gelmiştir. Bu mübadillerin 7'sinin geldiği yer belirtilmemiş olup, çalışmamızda Midilli olarak gösterilmiştir. Bu mübadillerin 23'ü Çanakkale'ye, 107'si Ayvacık'a, 14'ü Ezine'ye, 5'i Biga'ya, 4'ü Lapseki'ye, 3'ü Bayramiç'e, 2'si Eceabad'a ve 1'i Gelibolu'ya yerleştirilmiştir (BCA 130.16.13.2).

Tablo 5 ve 6.

Çanakkale'ye Cezayir-i Bahri Sefid ilinden de mübadil gelmiştir. Kayıtlardan, gelen 19 mübadilin Limni Sancağı menşeli olduğu anlaşılmakta olup, bu mübadillerin 9'u Çanakkale, 5'i Ayvacık, 2'si Ezine, 2'si Bayramiç ve 1 mübadilde Lapseki'ye yerleştirilmiştir. Manastır'dan Çanakkale'ye gelen 18 mübadilin 1'inin hangi kazadan olduğu belirtilmemekle birlikte, kayıtlara göre 6'sı Serfiçe, 2'si Florina, 5'i Kesriye, 2'si Kozana ve 2'sinin Kayalar kazasından olduğu anlaşılmaktadır. Bu mübadillerin Gelibolu, Bayramiç ve Lapseki ilçelerine yerleştirildiği görülmektedir.

Çanakkale'ye Girit'ten gelen 23 mübadilin 14'ü Hanya, 5'i Hanyoliv sancağından gelirken, 2 mübadil Kadano, 1 mübadil de Kandiye kazasından gelmiş, 1 mübadilin geldiği kaza ise belirtilmemiş, bu mübadillerin 15'inin yerleştirildiği kaza yine belirtilmemekle birlikte, 3'ü Gelibolu, 2'si Ayvacık, 1'i Ezine ve 1'i de Biga'ya yerleştirilmiştir. Yanya'dan Çanakkale'ye gelen 5 mübadilin 1'i Aydonat ve 1'i Preveze kazasından olup diğerlerinin geldikleri kaza belirtilmemiş, 3 mübadil Gelibolu, Ezine ve Biga'ya yerleştirilmiştir. Edirne'nin Dedeoğlu sancağından Ayvacık'a yerleştirilen ise sadece 1 mübadil bulunmaktadır (BCA 130.16.13.2). Edirne bu dönemde idari taksimat açısından yeni bir düzenleme yapılmadığı için Osmanlı dönemindeki idari yapı esas alındığından bu vilâyete bağlı çeşitlikazaların Yunanistan'a ait olması sebebiyle (Öztürk 2016:251) mübadele esnasında kayıtlar bulunmakta olup Çanakkale'ye sadece 1 kayıt geçmiştir.

Çanakkale vilâyetine gelen mübadillerin hangi ilçelere yerleştikleri ifade edildikten sonra Tasfiye Talepnamelerine göre yerleştikleri köy ve mahalleler de tespit edilebilmektedir. Ancak tüm il ve ilçe kayıtlarında mahalle ve köy adı bulunmamaktadır. Ayrıca köy ve mahalle isimlerinde çok yakın benzerlikler de görülmekte olup, bu durum bu isimlerin söyleyiş ve yazılış hatalarından kaynaklandığını akla getirmektedir. Çünkü aynı isim bazı kayıtlarda köy bazı kayıtlarda mahalle olarak gösterilmiştir. Buna göre Çanakkale merkeze bağlı köylerde Ahmetçe 1, Bali 1, Çınarlık 1, Çetmi Kebir 2, İbriktepe 6, Kazım Karabekir Paşa 1, Morlu 1, Musaköy 1, Yukarı Çarşı 2, Yalı 3 kayıt görülmekte iken, Ayvacık kazasına bağlı olarak gösterilen köylerden, Rum Mahallesi 1, Adatepe köyü 67, Küçüksuyu 4, Arıklık 1, Biga'nın Hacı Ayvaz Köyü 1, Hamidiye 1, Karabiga 2, Gelibolu'nun Maydosköyü 63, İnöz 12, Ermeni Mahallesi 1, Bayır Köyü 1, Çallı 4, Kavaklı 1, Galata 6, Kalenderhane 1, Kocaali 6, Kozköy 5, Ezine'nin Hatipler 1, Seferşah 1, Camii Kebir 13, Balıklı Köyü 1, Bahçeli 1, Tevfikiye 2 ve Tavaklı 1, Lapseki'nin Bergos köyü 1, Hüdavendigar 1, Umurbey köyüne 2 kayıt görülmektedir (BCA 130.16.13.2). Bunlar dışındaki kayıtların köy ve mahalle bilgisi bulunmamaktadır.

3. Mübadillerin Meslekleri

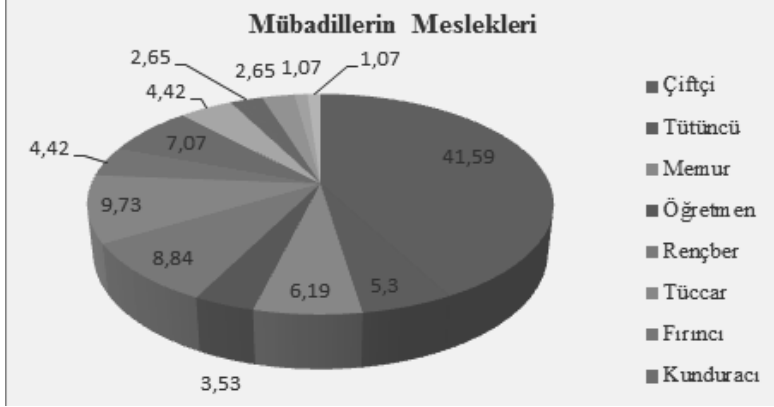
Tüm mübadele bölgelerinde olduğu gibi, Çanakkale'ye de farklı toplumsal tabakalara mensup kentli, kasabalı, köylü; ayrıca çiftçi, tüccar, memur, işçi gibi çeşitli mesleklere sahip göçmenler gelmiş olmakla birlikte, gelen Müslümanların büyük kısmı çiftçilikle uğraşan kesimi ve köylüleri oluşturmakta idi (Emgili 2014:110). Önemli olan husus mübadillerin Yunanistan'da yaptıkları işe ve becerilerine uygun bölgelere yerleştirilerek bir an önce

üretici hale gelmelerini sağlamaktı. Mübadele gerçekleşmeden önce göçmenlere ait bilgi cetvelleri oluşturularak uygun bölgelere yerleştirilmeleri amaçlanmışsa da bu amaç tam olarak gerçekleşmemiştir. Bunun en önemli nedeni ise mübadillerin Yunanistan'da bıraktıkları malları gösteren bildirim belgelerinin düzensiz oluşudur. Yine de tefviz⁶ uygulamalarında mübadillerin lehine olarak taşınmazlar ücretsiz mülk şeklinde verilmiş ve mübadillere bağ, bahçe, zeytinlik vb. taşınmazlar hükümet tarafından hazırlanan genelge doğrultusunda dağıtılmıştır (Emgili, 2011:203). Bazı mübadiller ayrıldıkları yörenin iklim ve toprak yapısından farklı ortamlara yerleştirilirken, bazıları gerçekten kendi tarımsal uğraşlarını sürdürebilecekleri yerlere yerleştirilmişlerdir (Arı 2014:127). Tarıma elverişli topraklara sahip olan Çanakkale yöresinde daha çok zeytincilik ve bağcılık yapılmakta idi. Günümüzde bile Türkiye genelinde bu ürünlerin önemli bir kısmı Çanakkale yöresinden sağlanmaktadır (www.canakkale.gov.tr). Çanakkale'ye gelen mübadillerinde 148'nin hangi mesleğe sahip olduğu belirtilmemekle birlikte, meslek durumu belirtilenlerin çoğunun çiftçi olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim kayıtlara göre Çanakkale'ye 47 çiftçi, 10 rençper, 8 kunduracı, 7 memur, 6 tütüncü, 4 öğretmen, 5 fırıncı, 4 bakkal, 4 tuhafiyeci, 4 ziraatçı, 3 demirci, 3 aşçı, 5 kasap, 3 yorgancı, 3 çoban, 2 hallaç, 2 bahçıvan, 2 hatip, 2 kahveci, 2 öğrenci ve bunların dışında kayıtlara göre 1'er tane olduğu anlaşılan arabacı, çıkırıkçı, berber, kaptan, manav, usta, varidat katibi, zurnacı, ziraat müdürü, işçi, sulh hakim muavini, yüzbaşı, mübaşir, mahkeme mülazımı, muhasebe müdürü, süpürgeci, derici, nalbant, müezzin ve 1 fabrikatörün geldiği anlaşılmaktadır. Bunlardan fabrikatör, yüzbaşı, varidat katibi, 1 memur, muhasebe müdürü, 1 hatip, 1 öğretmen ve mahkeme mülazımı Çanakkale merkez ilçeye yerleştirilirken, 1 öğretmen Gelibolu'ya, 1 öğretmen Ezine'ye ve 1 öğretmen de Eceabad'a yerleştirilmiştir. Ayrıca Eceabad'a mübaşir ve memur, Ayvalık'a ise 2 memur ve 1 hatip yerleştirilmiştir (BCA 130.16.13.2).

---

⁶ Göçmenler ilk aşamada adiyen iskân edilmiş, ancak bunun soruna yol açacağı anlaşılacak Yunanistan'da terk etikleri mallarına karşılık taşınmaz mal isteme hakkı tanınmıştır. Buna "tefviz" denilmiştir. Emgili, Yunanistan'dan Mersin'e, s.203.

Tablo 7.

Değerlendirme

Göçlerin en önemli sonuçlarından biri şüphesiz toplumsal yapı üzerindeki etkisidir. Yaşadığı ve alıştığı coğrafyayı terk ederek zorunlu bir göç ile savaştan çıkmış bir ülkeye gelerek farklı bir coğrafyaya yerleşmek ve oraya uyum sağlamak elbette kolay değildir ve doğal olarak ekonomik ve toplumsal boyutta sıkıntılar ortaya çıkması kaçınılmazdır. Ancak sadece Çanakkale için değil tüm Türkiye için bakıldığında mübadele göçleri sonucu aynı dili konuşan, aynı inancı paylaşan, bazı farklılıklarla aynı kültüre sahip bir kitle Türkiye nüfusuna eklenmiştir ve bu da uluslaşma sürecini hızlandırmıştır. Mübadele ile kayıtlara göre Çanakkale nüfusuna 564 yeni nüfus eklenmiştir. Ancak mübadil sayısını sadece Tasfiye Talepnameleriyle açıklamak mümkün değildir. Hiçbir mülk olmayıp Çanakkale’de iskân edilenler de dikkate alınacak olursa, bir o kadar mübadilin de bu şekilde geldiği düşünülebilir. Tasfiye Talepnamelerine göre en çok göçmen veren illerin Selanik ve Midilli, Çanakkale’de en çok göç alan ilçelerin ise Gelibolu ve Ayvıcık olduğu tespit edilmektedir. Mübadillerin Çanakkale’de yerleştikleri birçok idari birimlerin isimlerinin günümüzde de güncelliğini koruduğu görülmekte, bu birimlerin iş sahasına bakıldığında ise en fazla tarımla uğraşıldığı anlaşılmaktadır.

Tasfiye Talepnamelerine dayanarak mübadillerin kimlik bilgileri, geldikleri yerler, Türkiye’de ki yerleşim alanları, sahip oldukları menkul ve gayrimenkul malları ve bu bilgiye dayanarak ekonomik güçleri hakkında bilgi elde etmek mümkündür. Bu çalışma ile de Çanakkale hakkında daha anlaşılır olması açısından tablolardan da faydalanılmak suretiyle istatistikî ve yeni bilgiler sunulmaya çalışılmıştır. Bu da yerleştirildikleri bölgeye yaptıkları ekonomik ve sosyal katkıları anlamak açısından olduğu kadar yerel tarih ve göç tarihi ile ilgilenen araştırmacılar için de bir referans oluşturmakla birlikte, meslekleri belirtilmeyenlerin çoğunluğu oluşturması ve mübadillerin bilgilerini kayıtlara geçiren görevlilerin yaptığı eksik ya da yanlış yazımların bulunması bu alanda yapılacak araştırmalar açısından gözden kaçırılmaması gereken bir noktadır.

Kaynakça

Resmi Yayınlar

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, Çanakkale Vilayeti Tasfiye Talepnameleri.

Kitap ve Makaleler

AĞANOĞLU, H.Yıldırım (2013). Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Balkanların Makus Talihi:Göç, İstanbul:İz.

ARI, Kemal (2014). Büyük Mübadele Türkiye'ye Zorunlu Göç (1923-1925), İstanbul:Tarih Vakfı Yurt Yay.

ATABAY, Mithat (2015). "1877-1950 Yılları Arası Çanakkale'ye Göçler", Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı, Sayı:3.

BAKLACIOĞLU, Nurcan Ö. (2010). Dış Politika ve Göç, İstanbul:Derin

BİBER, Tuğba E. (2015). "XX.Yüzyılda Yunanistan'dan Türkiye'ye Türk Göçleri",Türk Dünyasında Sürgün ve Göç, Yayına Haz: Nesrin Sarıahmetoğlu-İlyas Kemaloğlu,İstanbul:Türk Kültürüne Hizmet Vakfı.

Cemal Paşa Hatırat (1996). Yayına Hazırlayan:Metin Martı, İstanbul:Arma.

ÇELEBİ, Ercan (2006). "Mübadillerin Yunanistan'daki Mal Kayıtları ve Muhtelit Mübadele Komisyonu Tasfiye Talepnameleri, ÇTTAD, V,12.

ÇAM, Fatih (2014). Avrupa Birliği Göç Politikaları, İstanbul:Alter.

EMGİLİ, Fahriye (2014). "Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi'nin Türkiye Cumhuriyeti'nin Millî İktisadının Oluşumundaki Etkisi", Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3(18).

EMGİLİ, Fahriye (2011) Yunanistan'dan Mersin'e: Köklerinden Koparılmış Hayatlar, İstanbul: Bilge Kültür Sanat.

ERDAL, İbrahim (2006) "Türk-Yunan Nüfus Değişiminde Türk Mübadillere Yapılan Yardımlar", Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Araştırmaları Dergisi, C.XXV, Sa:40.

FIRAT, Melek (2016). "Yunanistan'la İlişkiler", Türk Dış Politikası (1919-1980), C.I, Editör:Baskın Oran, İstanbul: İletişim.

GERAY, Cevat (1970) "Türkiye'de Göçmen Hareketleri ve Göçmenlerin Yerleştirilmesi",

Âmme İdaresi Dergisi, III/4.

HALAÇOĞLU, Ahmet (1995). Balkan Harbi Sırasında Rumeli'den Türk Göçleri, Ankara:TTK.

İNAN, C.E.(2016). “Türkiye’de Göç Politikaları: İskan Kanunları Üzerinden Bir İnceleme”, Göç Araştırmaları Dergisi, 2(3).

MACAR, Elçin (2015). “Yunanistan’dan Anadolu’ya Göç:Nüfus Mübadelesi”, Türkiye’nin Göç Tarihi, Derleyenler:M.Murat Erdoğan-Ayhan Kaya, İstanbul:BilgiÜnv.

McCARTHY, Justin (2012). Ölüm ve Sürgün, Ankara:TTK.

ÖZTÜRK, Gülin (2016.) Tasfiye Talepnameleri Işığında Mübadillerin Yerleştirilmesi: Adana Örneği, Tarih İncelemeleri Dergisi, XXXI/1.

SADAK, Necmettin S.(1924). “Muhaceret Siyaseti”, Akşam, 15 Ocak 1924, “Mübadelede Yeni Bir Safha”,Akşam, 27 Ekim 1924.

UÇAROL, Rıfat (1995). Siyasi Tarih, İstanbul:Filiz.

www.canakkale.gov.tr Erişim Tarihi:17.7.2018.

Ek 1. Tasfiye Talepnamelerine Ait Tablo

Geldiği İl	Geldiği Sancak/ Ka-za	Geldiği Köy	Geldiği Mahalle	Yerleştirildiği İl (Merkez ilçe)	Yerleştirildiği İlçe	Yerleştirildiği Köy	Yerleştirildiği Mahalle	Tarih	Meslek
Cezayir-i Bahri Sefid	Limni			“				28.03.1926	
“	“			“	Ezine			“	
“	“			“				09.06.1927	
“	“		Cami-i Cedid	“			Musaköy	“	
“	“		Cami-i Atik	“	Ezine			10.06.1925	Fırıncı
“	“		Cami-i Cedid	“				25.10.1925	
“	“			“	Bayramıç			20.12.1922	
“	“		Cami-i Atik	“			Yukarıçarşı	18.08.1925	Fırıncı
“	“			“	Ayvacık			“	Kasap
“	“	Kornoz		“			Çetmi Kebir	“	Tüccar
“	“		Cami-i Atik	“				“	
“	“	Karpaş		“				“	
“	“		Cami-i Atik	“	Ayvacık		Bali	“	
“	“			“	“		Rum	“	Bahçıvan
“	“		Çarşı	“				“	
“	“		Cami-i Atik	“	Bayramıç			31.03.1928	
“	“		“	“			Yukarıçarşı	28.03.1926	Fırıncı
“	“	Tenedos		“				15.04.1925	
“	“		Cami-i Atik	“	Lapseki			20.05.1925	
Edirne	Dede-ğaç	Mekri		“	Ayvacık			20.01.1925	Manav
Girit	Hanyo-liv			“	Biga			27.10.1924	
“	“			“	Gelibolu			22.06.1925	
“	“			“				28.12.1925	
“	“			“				11.07.1928	
“	“			“				06.05.1924	Bakkal
“	Hanya			“				20.05.1924	Kasap
“	“			“	Gelibolu			28.01.1924	
“	“			“	Ayvacık			22.03.1930	

“	“			“				29.04.1929	
“	“			“	Ezine			30.05.1929	
“	“			“				24.12.1929	Ziraat Müdürü
“	“			“				06.05.1924	Bakkal
“	“			“				20.05.1924	
“	“			“				19.02.1925	
“	“			“	Gelibolu			03.11.1924	
“	“			“	Ayvacık	Arıklık		28.08.1926	
“	“			“				29.10.1924	
“	“			“				08.05.1924	
“	“			“				8.5.1924	
“	Kadano			“				10.09.1925	Tüccar
“	“	Oris		“		Arslanca		12.02.1928	
“	Kandiye	Temnos		“				21.06.1928	Kahveci
“				“	Ayvacık			08.02.1926	
Manastır	Florina			“	Bayramiç			29.08.1929	Rençber
“	“	Demirci		“	Gelibolu			28.01.1925	Demirci
“	Kesriye			“	“			25.11.1925	Çiftçi
“	“			“	Lapseki			06.01.1926	Rençber
“	“	Galişte		“				20.06.1925	Çiftçi
“	“			“	Gelibolu			12.11.1928	Öğrenci
“	“			“	“			18.02.1925	Rençber
“	Kozana	Naslıç		“				18.2.1925	Tüccar
“	“			“	Biga			30.12.1928	
“		Vodorine		“	Gelibolu			02.06.1925	
“	Serfiçe			“	Ezine			10.06.1925	
“	“			“	“			03.02.1926	
“	“		Hacı Ahmet	“	“		Cami-i Kebir	01.07.1925	Öğretmen
“	“	Velendos		“			“	“	
“	“	Taşlık		“	Ezine		“	01.01.1925	
“	“			“			Yalı	26.03.1930	
“	Kayalar	Cuma		“	Ayvacık	Küçüksuyu		18.08.1925	
“	“			“				02.09.1925	Öğretmen

“		“		“	“	“		“	
“		“		“	“	“		“	
“		“		“	“			“	
“		“		“	“			“	
“		“		“	“	Adatepe		“	
“		“		“	“			“	
“		Göle		“	“			“	
“		Balizade	“	Lapseki		Hüdavendigâr	18.08.1925		
“		Eskamya	“	Ayvacak	Adatepe		08.08.1925		
“	Manda- manda	Kapya	“	“	“		“		
“	“			“	“		“		
“	Ayasu	İpyoz	“	Gelibolu			19.05.1925		
“	“	“	“	Ayvacak			“		
“				“			08.08.1925	Ziraatçı	
“		Kokmido	“	“			“		
“		Kapya	“	“			04.08.1925	Çiftçi	
“		“	“	“					
“		“	“	“	Adatepe		“		
“		Göle	“	“			“		
“			“	“			“		
“		Kapya	“	“	Adatepe		“	Çiftçi	
“		“	“	“			“		
“		“	“	“			“	Tüccar	
“		“	“	“			“	“	
“		“	“	“	Adatepe		“		
“		“	“	“	“		“	Fırıncı	
“		“	“	“	“		“		
“		“	“	“	“		“		
“		“	“	“	“		“	Çiftçi	
“		“	“	“	“		“		
“		“	“	“	“		“		
“		“	“	“	“		“		
“		Kapya	“	“	“		29.04.1928		
“			“				20.06.1925	Mahkeme Mülazımı	

“				“				18.06.1925	
“		Kapya		“				04.08.1925	Ziraatçı
“		Sarıca		“	Eceabad			19.05.1925	Memur
“					Lapseki		Umurbey	18.05.1925	
“					Bayramıç		Cami-i Kebir	“	Kahveci
“				“	“			“	Varidat Katibi
“		Sarıca		“	Eceabad			19.05.1925	Memur
“				“	Lapseki		Umurbey	18.05.1925	
“		Göle		“	Ayvacı	Adatepe		28.06.1925	
“		“		“	“	“		“	
“		“		“	“	“		“	Tüccar
“	Molova			“				15.06.1926	
“	“							“	
“	“	İskapya		“	Ayvacı	Adatepe		“	
“		Kokmido		“				04.08.1925	Ziraatçı
“		Kapya		“				08.08.1925	
“		“		“				04.08.1925	
“		“		“				“	Çiftçi
“	Molova			“	Ayvacı	Adatepe		08.06.1927	
“	“	Eskamya		“	“	“		24.11.1926	Tüccar
“	“	Çömlekköy		“	Biga			17.10.1925	Tüccar
“	“	Simorya		“	Ezine	Küçükkuyu		03.05.1928	
“	“	Kapya		“	Ayvacı	Adatepe		15.05.1928	
“	“	Eskamya		“	“	“		24.11.1926	
“	“	“		“	“	“		26.10.1925	Rençber
“	“			“				26.06.1925	
“	“			“	Ayvacı	“		“	
“	“	Sağrı		“	Ezine	Tevfikiye		01.07.1925	
“	“		Payzade	“	Lapseki	Bergos		10.05.1925	
“	“	Kalonya		“	Biga			13.07.1925	
“	“			“	“			20.05.1925	
“	“	Çömlekköy		“				13.05.1925	Katip
“	“	Filya		“	Ezine		Cami-i Kebir	01.07.1925	Tüccar
“	“	Çömlekköy		“	“		“	“	

“	“	“	“	“	“	“	Hatipler	“	Kasap
“	“	Filya	“	“	“	“	Seferşah	“	Aşçı
“	“	“	“	“	“	“	Cami-i Kebir	“	Kasap
“	“	Anamutya	“	“	“	Bahçeli	“	“	“
“	“	Filya	“	“	“	“	“	21.05.1925	“
“	“	Sağrı	“	“	“	Tavaklı	“	“	“
“	“	“	“	“	Biga	Karabiga	“	“	“
“	“	Çömlekköy	“	“	“	“	“	20.06.1925	“
“	“	Sağrı	“	“	Ezine	Tevfikiye	“	01.06.1925	“
“	“	Çömlekköy	“	“	“	“	Cami-i Kebir	03.07.1925	“
“	“	“	“	“	“	“	“	01.07.1925	“
“	“	Sağrı	“	“	“	“	“	“	“
“	“	Eskamya	“	“	Ayvacic	Adatepe	“	04.08.1925	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	Sağrı	“	“	“	Küçüksuyu	“	“	Kunduracı
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	Eskamya	“	“	“	Adatepe	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	Eskamya	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	Eskamya	“	“	“	“	Ahmetçe	“	“
“	“	“	“	“	“	Adatepe	“	“	“
“	“	Halka	“	“	“	“	“	“	“
“	“	Eskamya	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	Adatepe	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	Hatip

“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	08.08.1925	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	Adatepe	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	Çoban
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	Kaptan
“	“	Çömlekköy	“	“	“	“	Çınarlık	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	Kalonya	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	Pelye	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	Eskamya	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
Selanik	“	“	“	“	“	“	“	08.08.1925	“
“	“	“	“	“	Lapseki	“	“	09.03.1925	“
“	“	“	“	“	“	“	“	09.08.1925	“
“	“	“	“	“	“	“	“	10.10.1928	“
“	“	“	“	“	“	“	“	20.01.1900	“
“	“	“	“	“	“	“	“	20.08.1928	Tuhafiyeci
“	“	“	“	“	Ayvacic	“	“	31.08.1925	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	“
“	“	“	“	“	“	“	“	“	Öğretmen
“	“	“	“	“	Gelibolu	“	“	03.09.1925	“
“	“	“	“	“	“	“	“	13.12.1926	“
“	“	“	“	“	Biga	“	“	12.05.1926	“

“				“				08.10.1925	
“				“	Biga			27.10.1924	Derici
“				“	Ezine			30.06.1925	Kunduracı
“				“				14.04.1925	
“				“	Lapseki			“	
“				“				“	
“	Kılış	Sersemlî		“	Ezine			30.06.1925	
“	“			“	“			“	
“	“			“	Lapseki			15.11.1924	Rençber
“	“	Planıtçe		“	Ezine			06.09.1926	Kunduracı
“	“	Mirova		“	“			30.06.1925	
“	“	“		“	“			“	Mübaşir
“	Doyran			“	Bayramiç			13.12.1925	
“	“	Doğcalı		“	“			13.10.1925	Rençber
“	“	Valodan		“	“			“	
“	“	“		“	“			“	
“	“	Kraşteli		“	“			“	
“	“	“		“	“			“	
“	“	Valyos		“	“			19.10.1925	
“	“	Köşklü		“	Ezine			30.06.1925	
“	“	Surlova		“	“	Balıklı		“	
“	“	Şansalı		“	“			“	Kasap
“	Siroz			“				13.05.1925	Yorgancı
“	“			“				07.05.1927	
“	“			“				15.06.1927	Yorgancı
“	“			“	Bayramiç			“	
“	“			“	Gelibolu			28.10.1925	
“	“			“				27.02.1926	Muhasebe Müdürü
“	“			“				02.09.1926	
“	“			“	Lapseki			“	
“	“			“	“			“	
“	“			“	Ayvacık			04.10.1926	
“	“			“	Lapseki			06.03.1926	Bakkal
“	“			“				“	

“	“			“	Bayramıç			03.05.1925	
“	“			“				28.03.1927	
“	“			“	Gelibolu			12.09.1929	
“	“			“	Ayvacak			16.03.1925	Memur
“	“			“				05.11.1924	Katip
“	“			“				02.12.1924	
“	“			“				14.12.1924	
“	“	Zilli		“	Eceabad			14.05.1925	
“	“	Kapaçdere		“	Gelibolu	Maydos		“	Çiftçi
“	“	Noguslaf		“	“	“		“	
“	“	“		“	“	“		“	Çiftçi
“	“	Suhbaniye		“	“	“		“	
“	“	Beyasılı		“	“	“		“	
“	“		Orlak	“	“	“		22.04.1925	
“	“			“	“	“		“	
“	“	Kopriva		“	“	“		“	
“	“	“		“	“	“		“	
“	“	“		“	“	“		“	
“	“		Urlak	“	Gelibolu			“	
“	“		“	“	“	“		“	
“	“			“				30.06.1925	
“	“	Diragos		“	Lapseki			“	
“	“			“				“	
“	“			“				“	
“	“		Baraklı-cuma	“	Gelibolu	Kocaali		14.05.1925	
“	“	Topaloba		“	“	Maydos		“	
“	“			“	“	“		“	
“	“			“	“	“		“	Müezzin
“	“	Lavişte		“	“	“		“	
“	“		Bedrettin Bey	“	“	“		“	Rençber
“	“	Cuma		“	Eceabad			“	
“	“	Çerpeşte		“	“			“	
“	“	“		“	“			“	Çiftçi
“	“			“	Gelibolu	Maydos		“	

“	“	Sakaçça		“	“	“	“	“	Süptürgeci
“	“	Cuma		“	“	“	“	“	
“	“	Noguslaf		“	“	“	“	“	Çiftçi
“	“	Mahmutlu		“	“	“	“	“	
“	“	“		“	“	“	“	“	Çiftçi
“	“		Orta Mahalle	“	“	“	“	“	Çiftçi
“	“		Sal	“	“	“	“	“	
“	“			“	Ezine			30.06.1925	Aşçı
“	“			“	Gelibolu	Maydos		21.04.1925	
“	“			“	“	“	“	“	Çıkrıkçı
“	“		Osmaniye	“	“	“	“	“	
“	“	Çimsa		“	“	“	“	“	
“	“			“	“	“	“	“	Nalbant
“	“		Gazievrenos	“	“	“	“	“	
“	“		Yeniarp	“	“	“	“	“	
“	“			“	“	“	“	“	
“	“			“	“	“	“	“	
“	“			“	“	“	“	“	
“	“			“	“	“	“	“	Tütüncü
“	“		Ayşe Hatun	“	“	“	“	“	
“	“			“	“	“	“	“	
“	“			“	“	“	“	“	
“	“		Bacdar Hayrettin	“	“	“	“	“	
“	“		Musa Çelebi	“	“	“	“	“	
“	“		Kemaniçe	“	Eceabad			“	
“	“			“	Gelibolu	Maydos		“	Demirci
“	“		Tatar Hatun	“	Eceabad			“	
“	“		“	“	“	“	“	“	
“	“		Gazievrenos	“	“	“	“	“	
“	“		“	“	“	“	“	“	
“	“		Hazinedar	“	“	“	“	“	
“	“		Doğan Bey	“	“	“	“	“	
“	“		Esiha Hatun	“	“	“	“	“	Tütüncü

“	“				Gelibolu			22.12.1925	
“	“			“	Bayramiç			17.09.1925	
“	“	Nevrekop		“	Biga			29.07.1926	Manifaturacı
“	Siroz/ Demir- hisar	Vetrine		“	Ezine			30.06.1925	
“	“			“	“		Cami-i Kebir	04.02.1926	Katip
“	“	Cami-i Atik		“				29.06.1926	Memur
“	“		Balıçgün	“	Gelibolu			17.09.1925	
“	“	Meşeli Köy		“	“			13.09.1925	
“	“	Balmış		“	“			07.04.1905	Çiftçi
“	“		Debbağ Murat	“	“	Maydos		21.04.1925	
“	“		Esliha Hatun	“	“	“		“	
“	“		“	“	Eceabad			“	Tütüncü
“	“		“	“	Gelibolu	Maydos		“	
“	“		Tatar Hatun	“	“	“		“	
“	“			“	Eceabad			“	
“	“		Fuadiye	“	Gelibolu	Maydos		“	
“	“			“	“	“		“	
“	“			“	Eceabad			“	Arabacı
“	“		Muhacir	“	Gelibolu	Maydos		“	
“	“			“	“	“		“	Hallaç
“	“		Muhacir	“	“	“		“	
“	“			“	Eceabad			“	Çiftçi
“	“		Fuadiye	“	“			“	
“	“			“	Gelibolu	Maydos		“	
“	“			“	“	“		“	
“	“		Debbağ Murat	“	“	“		“	
“	“			“	Eceabad			“	Yorgancı
“	“	Tuzculu		“	Gelibolu	Maydos		04.06.1925	
“	“	Meşeli		“	“	“		“	Kunduracı
“	“			“	“	İnöz		“	
“	“			“	“	“		“	
“	“		Vasat	“	“	“		“	
“	“	Kumlu		“	“	“		“	

“	“			“	“	“		“	
“	“	Kumlu		“	“	“		“	
“	“	Karataş		“	“	“		“	
“	“	Çavdarlı		“	“	“		“	
“	“	İananlı		“	“	“		“	
“	“			“	“	“		“	Demirci
“	“		Camii Atik	“	“	“		“	Çiftçi
“	“	Vitrine		“		İbriktepe		“	
“	“	“		“		“		“	
“	“	Tuzculu		“		“		“	Çiftçi
“	“		Camii Vasat	“	Gelibolu			“	
“	“		“	“	“			11.08.1924	
“	“	Pelenbe		“	“			04.06.1925	Çiftçi
“	“		Cami-i Vasat	“	“			03.06.1925	
“	“	Şogova		“	“	Galata		“	Çiftçi
“	“	“		“	“	“		“	
“	“	Porayızır		“	“	Bayır		“	
“	“	“		“	“	Galata		“	Çiftçi
“	“	“		“	“	“		“	
“	“		Cami-i Vasat	“	Gelibolu	Maydos		04.06.1925	
“	“			“	“	“		“	Çiftçi
“	“			“	“	“		“	Kunduracı
“	“			“	“	“		“	Çiftçi
“	“			“	“	“		“	
“	“			“	“	“		“	
“	“			“	“	“		“	Çiftçi
“	“		Cami-i Atik	“	“	“		“	Zurnacı
“	“	Erneköy		“	“	“		“	
“	“	Topalnik		“		İbriktepe		“	Çiftçi
“	“	“		“		“		“	“
“	“	Vitrine		“		“		“	“
“	“	Balmış		“	Gelibolu	Turpçular		“	
“	“	Vitrine		“	“	Kozköy		“	Çiftçi

“	“	“	“	“	“			“	
“	“	Porayızir	“	“	Galata			“	
“	“	“	“	“		Morlu	03.06.1925		
“	“	“	“	“				“	
“	“	“	“	“				“	
“	“	“	“	“				“	Çiftçi
“	“	Balmış	“	Gelibolu	Galata			“	“
“	“	Ormanlı	“	“	Kocaali		04.06.1925		
“	“	Petriç	“	“	“			“	
“	“	İnanlı	“	“	“			“	
“	“	Topalnik	“	“	“			“	
“	“	Palmış	“	“		Ermeni	01.02.1925		
“	“	Meşeli	“	“		Morlu	15.04.1925		
“	“	Vetrine	“	“	Kozköy		01.02.1925		
“	“	“	“	“	“			“	Çiftçi
“	“	“	“	“	“			“	
“	“		Çiftlik	“	“	Turpçular	27.01.1925		
“	“	Vetrine	“	“	Kozköy	Vetrine	01.02.1925	Çiftçi	
“	“		Cami-i Vasat	“	Eceabad		03.06.1925		
“	“			“	Gelibolu			“	
“	“		Fuadiye	“	Eceabad			“	
“	“		Cami-i Vasat	“	“		11.08.1924		
“	“		“	“	“		03.06.1925	Hallaç	
“	“		“	“	“			“	
“	“		Baraklı-cuma	“	“			“	
“	“		Cami-i Vasat	“	“			“	Kunduracı
“	“		“	“	“			“	
“	“		Baraklı-cuma	“	“			“	
“	“	Kariva	“	“	“		04.06.1925	Çiftçi	
“	“		Cami-i Vasat	“	“			“	
“	“		“	“	“			“	Kunduracı
“	“		“	“	“			“	
“	“		“	“	Gelibolu			“	

“	“		“	“	“		“	Kunduracı
“	“		“	“	Eceabad		“	
“	“		Baraklı-cuma	“	Gelibolu		“	Çiftçi
“	“		Cami-i Vasat	“	“		“	“
“	Zihne	Kozmuşe		“	Lapseki		14.06.1925	
“	Drama/Ropçoz		Tiryakalı	“	Gelibolu	Kalenderhane	18.02.1925	Çiftçi
“	Kavala			“			27.09.1926	Bahçıvan
“	“			“	Gelibolu		18.02.1925	
“	“			“	“		01.08.1925	Öğrenci
“	“		Halil Bey	“		Kazım Karabekir	15.12.1925	Tütüncü
“	“		Yeni Mah.	“	Ezine	Camii Kebir	30.06.1925	Tüccar
“	“		İbrahim Paşa	“	“	“	“	
“	Zihne	Çakova		“	Gelibolu	Maydos	10.06.1924	
“	“			“	“	“	25.06.1924	Tütüncü
“	“			“	“	“	“	“
“	“			“	“	“	15.07.1924	
“	“	Çırpılan		“	Lapseki		07.06.1925	
“	Drama	Bise		“	Gelibolu		11.04.1925	Çoban
“	“	Boyran		“		Erenköy	“	Çiftçi
“	“		Derviş-balı	“		Yalı	24.05.1925	
“	“			“			14.06.1925	İşçi
“	“	Doksad		“			08.08.1925	Aşçı
“	“	Davimka		“		Camii Kebir	20.01.1925	
“	“		Derviş-balı	“			05.09.1925	Memur
“	Pravişte			“	Biga		15.04.1925	
“	“	Meşteban		“	Ezine		30.06.1925	Adliye Memuru
“	“	Koçan		“	Biga	Karabiga	15.11.1925	Memur
“				“	Lapseki		28.12.1924	Rençber
“		Kosteryan		“	“		21.02.1928	Çiftçi
“				“	“		22.02.1928	Bakkal
“		Kosteryan		“	“		16.02.1928	“
“				“	“		18.02.1928	
“	Karaferye			“	Gelibolu	Çallı	20.10.1925	Çiftçi

“	“			“	“	“		18.03.1924	Ziraatçı
“	“			“	“	“		17.03.1924	Çiftçi
“	“			“	“	“		07.04.1924	“
“	“			“	“	Kavaklı		18.01.1925	Reçber
“	“	Ağustos		“	“	İnöz		25.08.1926	Çiftçi
“	Langaza	Kavalar		“	Biga			19.05.1926	“
“	“			“				25.11.1925	“
“	“			“				10.02.1925	Manifaturacı
“	“	Torisköy		“				21.01.1924	
“	“	Langavuk		“				22.09.1924	
“	“	Alyoka		“				29.09.1924	
“	“	“		“		Bayındır		“	
“	Yenice-i Vardar	Kadıköy		“	Biga	Hacıyavaz		04.08.1926	
“	Siroz		İsmail Bey	“	Bayramiç			10.08.1924	
“	“			“	Gelibolu			18.02.1925	
“	“			“	Biga			05.07.1926	
“	“		Hazine-dar	“	“			“	
“	“	Istarusta		“	“			29.07.1926	
“	“		Baraklı-cuma	“	Gelibolu	Kocaali		14.05.1925	
“	Drama/Kavala		Hamidiye	“	Biga			17.05.1926	
“	“		“	“			Arslanca	19.08.1926	Tütüncü
“	Tirtala	Veletin		“	Ayvacı			18.08.1925	
“	Ustrumca		Firuz Bey	“			Yalı	13.03.1927	
“	“		“	“				02.09.1926	
“	Nevrekop	Volkova			Biga			19.04.1926	Manifaturacı
Yanya				“	Gelibolu			16.05.1924	Sulh Hakim Muavini
“				“	Ezine			10.04.1928	
“			Kanlıçeşme	“	Biga			03.03.1925	
“	Aydonat			“				15.06.1925	Öğretmen
“	Preveze							20.07.1925	Yüzbaşı

Ek 2. Tasfiye Talepnamelerine Ait Örnek Belgeler

Enregistrement No. 14 MAI 1925

No. 72 213

Classé sub Dema. des en Liquidation

قيد تاريخي
قيد لوموسى 1925

اخطار

اصحاب مرامعتك ياكندره وبا بالقدري پائانده اعطا ايتاسى دىكس هاللك كندرى ضريرىنى موجب اولدمقى اخطار اولتور

DEVALET ARHİVİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

دولت آرشیف جنرال مودرلوقو

تصفیه طلبنامهسى

زیرده واضع الامتسا بن سا ۳۰ کانون تانی ۱۹۲۳ تاریخلی مبادله مقاوله نامەسى موجبجه آئیده اراؤه اولتان اموال منقوله وغير منقوله تک مختلط مبادله قومیسونی معرفتیه ماناعمه موافق صورتده تصفیة ایدلسنی رجا ایدرم .

سوزلک زومسوز قوسنده قوسول
ایغلی صفر

مستدعینک هویتی

(۱)

فره منزل ایغلی صفر		اسم و پدریک اسمی
اسم	لواسی	مملکتی
تقسای	شهری	
قره سی	قره سی	
تقسای	لواسی	
اسم	تقسای	الیوم ساکن بولوندیغی محل
شهری	شهری	
قره سی	قره سی	
صنعتی		صنعتی

5

